

מסורת הש"ס

^[א] נראה ד"ל רעה, ^[ב] שנועות מנ: ע"ש, ^[ג] וי"ק מנ:, ^[ד] נקמן מנ:, ^[ה] לעיל מנ:, ^[ו] נבי"קלט:, ^[ז] לקמן ו: תבות ^[ח] עת: כי"ק פח: כי"ז ה קלט:, ^[ט] גי' רש"א לרב הונא,

הגהות הב"ח

^[א] גב' אמר רנא אמר רב יוסף שיש עדים שנשרפה: ^[ב] שם הב לי כיפאי אמר: ^[ג] שם זבנה אורחה: ^[ד] תוב' ד"ה זבנה וכו' לא מהדר בינא מה מנר:

מוסף רש"י

שומא. שמו כ"ד נבעל חוב קרקע הלוה. הדר. אס יפרע לו משות עד שנה (ועיל סז.). האשה שמכרה בנכסי מלוה בחיי בעלה. הקרן (כתובות ג.) שאס ימות בעלה ויכה בנה ואס תמות הוא ויירשה בעל יסדוקו, ונכסי מלוג הן נכסים שנפלג לה מיתא אביה או שהנמסה קרקעות שלג נישמו בכתובתה, ולא קיבל בעל עליו אחריות, וחולק פירומיהן בחייה תמקת חכמים תחת שמואלן ומחמין בעל שאולא הפירות כמליגת האלם (רשב"ם ב"ב קטס.). ומתה. ובעל יורש אחיה דנר מורה (לקמן טז.). הבעל מוציא מיד הלוקחות. דשויהו רבנן כלוקח והוא לוקחון (כתובות ג.) דאש"י דבעלמא קרן פירות לאו קקני הגוף דמי, בעל בנכסי אשתו אלגווה רבנן לשעבודיה שאם ימות בעלה בחייה יעלם האשה (רשב"ם ב"ב ז.)

רבינו חננאל

וקשיא לן וכי תקנאת לרשיעי עבדינן אלא שמה ישבע מלוה ויוציא מכלוה את הפקדון ונמצאת שבעות הלוה שיצאה לבטלה. ואמרי אם איתא לדרב הונא כיון שנשבע מלוה שאינה ברשותו אינו יכול להוציא הפקדון שכבר נשבע שאינו ברשותו (א) והלה נשבע כמה היה שוה ומתרי הכי קתני מי נשבע תחלה מי שהפקדון אצלו שאם ישבע הלוה תחלה חיישנן שמא יוציא המלוה את המשכון ונמצאת שבעה זו לבטלה. ושאר השמועה פשוטה היא. והוא דאפקדי כיפי גביה חבריה ואמר לא ידענא היכא אנתתיהו אמר ר'

אימא לדרב הונא. שהשומר המשלם דמים נשבע שאינה ברשותו אמאי חיישינן לשמא יוציא הא אשתבע: **שיש עדים שנשרפה**. דהשתא לא אשבעינהו שהרי הביא עדים: **טרה ומייסי לה**. מחזר ושואל אחר הנכנסים צדימו וימצא הגנב: **וזה נשבע**. הלוה שהשבעה עליו נשבע כמה שוה: **מלוה נשבע תחילה**. שאינה ברשותו: **רישא דסיפא**. הוא מיוצתא לרב

הונא רישא תביעת מלוה סיפא תביעת לוה רישא דסיפא דקתני פטור בתביעת לוה: **אגילגול שבעה**. דטענה שאין זה שבעה עם טענה שיש זה שבעה מגלגלין עליו שבעה לישבע על שמהין וגילגול שבעה דאורייתא היא בנדוקשין (דף סז.): **הא במאמינו**. הא דקתני פטור במאמינו לוה למלוה שאינה ברשותו: **לא קים ליה בגויה**. מימר אמר לוה לא קים למלוה בגויה דמשכון דלא נתן דעתו עליו לדעת דמיו: **מאי שנא כו'**. דנקט תנא למלתיה בהכי שוה נאמן על זה וזה אינו נאמן על זה: **לוה מקיים במלוה**. מקראא זה תומת ישרים תנחם אס לא שאדס נאמן וישר הוא לא היו מעשין אותו מן השמים שנאמר תומת ישרים תנחם: **כיפי**. נומים: **ואייקור**. יתר על הדמים שפרע לבעלים: **הוה וסיננא**. כשדן דין זה: **ופרקין המפקיד הוה**. ובפרק זה היינו עוסקין: **ואמרי ליה שילם ולא רנא לישבע**. קתני מתני' דקני כפילא והאי נמי שילם וליקני רווחא דאייקור: **דשומא דנר**. נכסי לוה ששמו כ"ד לבעל חוב מוזרין אליו אס נתן מעות לבעל חוב כי הכא דהדר אפרגא למרה: **דשומא בטעוס הוה**. דסבור היה שאכדו הנומים והרי לא אכדו: **דנא הוו כיפי מעיקרא**. שהרי בתחילת השומא היו הנומים צידו ולא היה יודע דאילו היה יודע שכן לא שמו לו הטרקלין אצל שומא כש"ד שמין על שאין לו מעות והוא חייב לו הרי הוא כמכר גמור ואינה חוזרת: **אמרינן**. לבעל חוב שני: **לא עדיפא**. מבעל חוב ראשון שצאת מכחו כשם שהוא

מחזירה ויטול מעותיו משום ועשית הישר והטוב אף אתה קבל מעותיך מבעלים הראשונים משום ועשית הישר והטוב: **וזנא אורסה כו'**. בעל חוב ששמו לו קרקע ומכרה או שנתנה או הוריש: **הני אחרונים או לוקח או יורש או מקבל מתנה: אדעתא דארעא נתום**. שיהא קרקע שלהם ולא שיקבלו מעות דאילו בעל חוב אית ציה משום ועשית הישר והטוב דאמרינן לא היה קץ עליו אלא מעות והרי הן קץ אצל אלו קרקע קנו: **ואנסינא**. אפילו לא שמאתן לבעלה בכתובתה להיות נכסי לאן בנזל שהן קנויין לבעל אלא עיבתנן

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

מגו דמשתבע מלוה שאינו ברשותו כו'.^[א] לרבה ולרב יוסף לא פריך אלא לאצוי ורב אשי: **תהא במאמינו**. צרישא לא מני לאוקמי הכי משום דהתם לא ירנא להאמינו כיון שע"י כן לא יוכל לישבע אצל הכא אין

איתא לדרב הונא כיון דמשתבע מלוה שאינה ברשותו היכי מצי מפיך לה אמר ^(א) ^(ב) רבא שיש עדים שנשרפה אי הכי מהיכא מיייתי לה אלא אמר רב יוסף שיש עדים שנגנבה סוף סוף מהיכא מיייתי לה דמרה ומיייתי לה אי הכי כי משתבע מלוה נמי למרה לוה וליתי בשלמא מלוה ידע מאן קא עייל ונפק בביתיה ואויל וטרה ומיייתי לה אלא לוה מי ידע מאן עייל ונפק בביתיה דמלוה אביי אומר גזירה שמא יטעון ויאמר לו אחר שבעה מצאתיה ^כרב אשי אמר ^זזה נשבע וזה נשבע זה נשבע שאינה ברשותו וזה נשבע כמה היה שוה והכי קאמר מי נשבע תחילה במלוה נשבע תחילה שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון רב הונא בר תחליפא משמיה דרבא אמר רישא דסיפא תיובתא לרב הונא סלע הלוייתי עליו שתים היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתיך עליו סלע היה שוה פטור ואם איתא לדרב הונא מגו דמשתבע מלוה שאינה ברשותו לישתבע נמי אגילגול שבעה כמה היה שוה אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא ואמר לי ^אד תהא במאמינו ונהמניה לוה למלוה נמי בהא כמה הוה שוה לא קים ליה בגויה ונהמניה מלוה ללוה דקים ליה בגויה לא מהימן ליה ומאי שנא לוה דמהימן ליה למלוה ומאי שנא מלוה דלא מהימן ליה ללוה לוה מקיים ביה במלוה יתומת ישרים תנחם מלוה מקיים ביה בלוה וסלף בוגדים ישרם: ההוא גברא דאפקיד

כיפי גביה חבריה אמר ליה הב לי ^א כיפי אמר ליה לא ידענא היכא אותבינהו אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה ^אהכל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים לא שילם אזל רב נחמן אגביה לאפדניה מיניה לסוף אישתכח כיפי ואיקור אמר רב נחמן יהדרי כיפי למרייהו והדרא אפרגא למרה אמר רבא הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע ולא אהדר לי ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי טעמא יתתם לא אטרחיה לבי דינא הכא אטרחיה לבי דינא למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר שאני התם דשומא בטעות הוה דקא הוה כיפי מעיקרא ^אאמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם הוהלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר וַעֲשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב פשיטא שמו ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמה לבעל חוב ידידה אמרינן ליה לא עדיף את מגברא דאתית מיניה זבנה ^א אורתא ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא אדעתא דארעא נחות ולא אדעתא דזווי נחות כשמו לה לאשה ואינסיבא או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה ^אבעל בנכסי אשתו לוקח הוי לא מיהדר ולא מהדרינן ליה ^אדאמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינו יהאשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות אגביה

לעזמה להיות נכסי מלוג הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **בעל**. בנכסי מלוג של אשתו: **לוקח הוי**. דין לוקח נתנו זו חכמים הלכך לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה בעלה כדאמרינן זבנה אדעתא דארעא נחות: **והא מהדרינן ליה**. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה בעלה וצא להחזיר החוב וליטול הקרקע לא מני למימר יורשה אני דכלוקח שוייה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוג**. להיות הבעל אוכל פירות בחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לכשתמות ומתה: **בעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה בפרק האשה בכתובות (דף עח:). תקנתא אושא בגופה של קרקע לאחר מיתתה. אלמא כלוקח שויהו רבנן ואל"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שויהו רבנן יורש שמכר אצוי נכסיו בחייו אין לו יורשה בהן: **כאושא הפקינו**. כשהיתה סנהדרין באושא שגלתה וישנה שם סנהדרי גדולה כדאמרינן ברי"ה (דף לא). גזי עשרה מסעות:

לה.

מגו דמשתבע מלוה שאינו ברשותו כו'.^[א] לרבה ולרב יוסף לא פריך אלא לאצוי ורב אשי:

תהא במאמינו. צרישא לא מני לאוקמי הכי משום דהתם לא ירנא להאמינו כיון שע"י כן לא יוכל לישבע אצל הכא אין כאן שבעה ואע"פ שמפסיד במה שמאמינו שבעה שהיה יכול לגלגל עליו אינו חושש: **ואותביניה שי"ם**. וז"ל דיוקרא דכיפי הוי שצחא דעלמא כמו כפילא ולא דמי לגיזות וולדות דאותו שצח ניכר בגוף הנהמה: **אטרחיה אב"ד**. דלא דמי לאטרחיה לשבעה דקני כפילא לרבא כששילם אחרי כן (בב"ק דף קח:). דהתם משלם צרכונו אצל רב נחמן הוזרך לגבות אפרדנו:

זבנה כו'. וא"ת ואמאי לא מהדר ^(א) מה מכר ראשון לשני כל זכות שצחא לידו וז"ל דהראשון מן הדין נמי אין מחזיר שמכרה היא לו שהרי אוכל פירות צלל נכיימא אלא משום ועשית הישר והטוב מהדר ולכן שני לא מהדר:

לוקח הוי. אפי' אי הוי יורש לא מהדר כדאמר זבנה אורתה כו' אלא משום לא מהדרינן ליה נקטיה דאי יורש הוי מהדרינן ליה שהנן פודה קרקע של אצוי ואע"ג דבפרק יש נוחלין (ב"ב דף קלט: ושם ד"ה התם) מסיק דטבא ליה עבדו ליה או יורש או לוקח הא אמרינן התם צר היכא דאיכא פסידא לאחריני לא בעדי ליה טבא ולכן הכא לא הוי כיורש משום פסידא דמלוה ולא מהדר ממנה נפשן דאפי' יורש הוי לא מהדר ודו' יוסי בר חנינא מפרש התם ללקוחות אפסדו אנפשייהו: רצא

כיפי גביה חבריה אמר ליה לא ידענא היכא אותבינהו אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה זיל שלים לא שילם אזל רב נחמן אגביה לאפדניה מיניה לסוף אישתכח כיפי ואיקור אמר רב נחמן יהדרי כיפי למרייהו והדרא אפרגא למרה אמר רבא הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע ולא אהדר לי ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי טעמא יתתם לא אטרחיה לבי דינא הכא אטרחיה לבי דינא למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר שאני התם דשומא בטעות הוה דקא הוה כיפי מעיקרא ^אאמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם הוהלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר וַעֲשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב פשיטא שמו ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמה לבעל חוב ידידה אמרינן ליה לא עדיף את מגברא דאתית מיניה זבנה ^א אורתא ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא אדעתא דארעא נחות ולא אדעתא דזווי נחות כשמו לה לאשה ואינסיבא או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה ^אבעל בנכסי אשתו לוקח הוי לא מיהדר ולא מהדרינן ליה ^אדאמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינו יהאשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות אגביה

עין משפט ונר מצוה

יג א ב מיי' פיי"ג מהל' מלוה ולוה הל' ד סמג עשין דז טושי"ע ח"מ סי' עב ספרי י:
יד ג ד מיי' שס טושי"ע שס ספרי יב:
טו ה מיי' פיי"ד מהל' שאלה ופקדון הל' ז סמג עשין פח טושי"ע ח"מ סי' רלא ספרי ז:
טז ו ז מיי' שס פ"ח הל' ג סמג שס טו"מ סי' רנא:

יז ח מיי' פיי"ז מהל' מלוה הל' טז סמג עשין דז טושי"ע ח"מ סי' קב ספרי ט:
יח ט י ב מיי' שס הל' ח טושי"ע שס ספרי י:
י ל מיי' פיי"ח מהל' שאלה הל' יא טושי"ע ח"מ סי' שמו ספרי יז:
יב מ מיי' פיי"ז מהל' אשדות הל' ז ועיין במ"מ סמג עשין מח טושי"ע אה"ע סי' כ ספרי ט:

תורה אור השלם

- תמנת ישראל תתנחם וסלף בוגדים ישרם: משלי יא ג
- ועשית הישר ונתוב בעיני יי' למען ייטב לך ויבאת וירשת את הארץ הטובה אשר נשבע יי' לאבותיך: דברים ו יח

רבינו חננאל (המשך)

נחמן כל לא ידענא פשיעותא היא חיביה לשלומי לא שילם יד רב נחמן לנכסיו ושם לאפרגי ריהביה לבעל הפקדון בדמי דנתנה כיפי דפשע בהו. פי' אפרגא חצרי. לסוף אישתכח כיפי ואוקירו בדמיהן. מריה דכיפי אמר הב לי כיפאי וטול אפרגא והלה אומר לא כי אלא מעדינא דשקלית לאפרגי זבינא אנא בכיפי וברשותי אוקירו ודן ר' נחמן כיון דהא שומא דשמו ליה לאפרגא שומא בטעות הואי דהא הוו כיפי ולא אבדו וקיימא לן פקדון כל היכא דאיתיה ברשותיה דמריה קאי לאו שומא הוא והדר אפרגא למריה והדרי כיפי למרייהו. ואסיק שומא הדרא לעולם משום שנאמר ועשית הישר והטוב והני מילי אם לא מכרה אבל אם מכרה לאחר או נתנה במתנה או הורישא לא הדרא. וכן אם שמו ביד שדה לאשה במלוה שהיא נושה לאחרים וניסת והכניסה שדה זו לבעלים או שמו שדה אשה לנושה שלה וניסת לא מהדרינן ליה לבעל ולא מהדרינן מיניה דבעל דכווני דמי וקיימא לן בעל בנכסי אשתו לוקח הוי לא מהדר ולא מהדרינן ליה דאמר ר' יוסי ברי חנינא באושא התקינו האשה שמכרה נכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות.

^[א] נראה דהסר כאן וז"ל ופריך דר אש דזה נשבע אשתי ברשותו והלה נשבע כמה היה שוה וכו'